

Gospodarske stvari.

Plačilni nalogi od zemljiškega davka za leto 1881 in 1882.

Vsak zemljiški posestnik prejel je od gospodarske nove plačilne naloge od zemljiškega davka za l. 1881 in 1882. Nastane toraj vprašanje, kaj imamo z njimi storiti? Pred vsem jih moramo pazljivo pregledati in če najdemo kakšen pogrešek, naj o pravem času vložimo ugovor (Rekurs) pri podpisanej davkariji. Čas za ugovor šteje se 30 dni od tistega dne, ko je posestniku bil nalog izročen, vendar ta dan se ne sme všteti. Naj toraj vsak ugovarja hitrej ko mogoče, vendar za kaj bodi se naj ne ugovarja, ampak le, če je resnično pomoto ali pogrešek zapazil.

Pomote ali pogreški pa se najleži zapazijo, ako vzamemo v roke nove „zemljiško-posestne pole“, nemški: Besitzbogen. Pomote utegnejo pa biti čveterne: 1. mogoče je, da je številka zemljiško-posestne pole kriva; vsled tega bi utegnel dačo plačevati od gruntov, parcel itd. ki niso njegove; zato je treba ugovarjati; 2. mogoče je tudi, da je številka čistega dohodka (Reinertrag) napačno zapisana, ali 3. da je $22\frac{1}{2}\%$ davek od nastavljenega čistega dohodka pomanjkljivo izračunjen in 4. da je davek za l. 1881. napačno in krivo predpisan. Zastran teh 4 točk mora tedaj vsak posestnik svoj plačilni nalog drobno pregledati, kajti če pomote ne da v pravem času popraviti, se mu lahko prigodi, da bode mnogo let več davka plačeval, kakor je dolžen bil.

Južna železnica in trženje z lesom v Podravji.

Veliki posestnik na Seljah pri Slov. Gradci, g. Janez Brezovnik, je Slov. Gospodarju poslal pismo, v katerem je omenil reč, ki je vsega pomislila vredna in o katerej hočemo podrobneje govoriti. G. Brezovnik piše: „Naznanite našim kmetom pa tudi drugim, kakšne krivice in napake se nam godijo pri južnej železnici. Te so mnogo zakrivile, da so naši kmetje toliko ubožali; če se ne odpravijo kmalu, smo vsi berači.“

Les moramo prodavati. V to nas silijo slabe letine. Naši poljski pridelki za doma ne zadostujejo. Živinoreja zalaga komaj to, kar davki, doklade in družina zahtevajo. Vsled tega smo kmetje prisiljeni zajemati od kapitala, kateri so nam očetje prihranili, namreč od gozdov, od lesa. Tega smo že mnogo posekali, skoraj bodemo pri kraji z njim pa si vendar pomagali nismo in ne moremo. Zakaj ne? Zato ker dobička ne dobimo mi na roke, ampak judovski, ogerski veliki trgovec Hirschler. Ta se bogati mi pa ubožavamo in naše planine zgubavajo svojo bogato, lepo lesno odejo. Najlepši les smo prisiljeni po slepej ceni prodati. Pogosto kmet z živino pri vožnji lesa več zasluži, kakor od judovskega velikega trgovca za les dobi. Kdo je pa temu kriv, da ima ogerski Jud naše posestnike gozdov, to pa še ob celem

Podravji na Štajerskem in Koroškem, v svojih rokah? Južna železnica, ki je samo njemu na ljubo tarife ali vožnino znižala, vsem drugim pa, ki menje od 100 vagonov naložijo, hudo pozvišala, da jim ni mogoče zraven Juda shajati. Dolgo naši ljudje tega niso prav spoznali, toda sedaj jim je vse jasno in si skušajo pomagati z združenimi močmi, to pa ne samo štajerski, ampak tudi koroški posestniki in trgovci z lesom. Spomladi imeli so v Celovci velik shod in podpisali prošnjo do državnega zbora, naj ta južno železnico vkloni na to, da bode vožnino za les ali tarife vsem jednake nastavljal, t. j. da Jud ne bode manjše vožnine plačeval, ampak vsi z njim vred jednake. Prošnja je močno zanimiva in jo toraj prihodnjič semkaj postavimo! (Dalje prihod.)

Novi način ozdravljanja vrančnega prisada in drugih kužnih bolezni.

Čeravno nisem živinozdravnik, me je čitanje Pasteurjevih izkušenj vendar tako zanimalo, da si ne morem kaj, da ne bi našim gospodarjem nekoliko poročal o novih iznajdbah slavnega Pasteurja, s katerimi se da vrančni prisad (anthrax, Milzbrand) ubraniti.

Kdo ne vé, kakošno škodo ta huda nalezljiva bolezen med živino provzroči? Na milijone vrednosti propade v Evropi vsako leto kot žrtev tej hibi. Mnogo se je ta bolezen že opazovala, a ni se jej moglo do živega priti! Še le prof. Pasteur-ju, slovečemu francoskemu kemiku, se je posrečilo, bistvo bolezni natanko spoznati in pripomoček proti njej najti. V kratkem hočem neprecenljivo iznajdbo prof. Pasteur-ja popisati.

Večina nalezljivih notranjih bolezni, tako tudi vrančni prisad, prouzročene so po neizmerno majhnih glivicah (bakterijah), katere živé v krvi šivalski, se tam množé in slednjič žival umore. Pasteur je uže pred dvema letoma dokazal, da kurja kolera nastane po glivicah (microbium) v krvi. On je našel, da te glivice na zraku ne izgubé samo svoje morilne moči, ampak še celó žival v katero se take oslabiljene glivice prenesó, kurje kolere obvarujejo, tako kot stavljene kozé zabranijo prave človeške kozé.

(Konec prihodnjič.)

Ikre.

Pri prešičih je zavarovana le ena sama bolezen, ki se ji ikre, pšeno, šenki ali stroge pravi.

Ta bolezen ima svoj neposredni izvir v človeku samem.

Kolenčasta trakulja ali tako imenovana dolgočlenkasta trakulja človekova od časa do časa posamezne člene svojega telesa odriva. Ako te odtrgane delke bolj natanko pogledaš, najdeš, da so ti delki male vrečice, v katerih je nekoliko zrelih jaje imenovane trakulje. Če dalje pomislimo da je trakulja pabitanske narave, t. j. da moški

in zenski spol v sebi združni, tako bode vsakdo lahko sprevidel da dan na dan po 20 takih vrečič s človeškimi izločki od njega gre. Ako se blizu človeškega štranišča nahaja svinjska gorica ali svinjak sam, kar se le predstikrat nahaja, in da morejo svinje in prešiči o takih človeških izločkih, v katerih trakuljne jajca tičijo, požrešne živali take izločke požró in v prešičjem želodcu se vrečice razpustijo. Iz zrelih jajc, ktera so potem potu prosta postala, med tem ko so prej bila v vrečicah zaprta, se razvijejo trakuljne glavice in sezkozi želodčene stene pregrizeje in tako v druge mesne dele prešičjega telesa pridejo. Tukaj se v nek za proseno zrno, zato tudi ime „pšeno“ debeli mešiček izdelajo in v njem daljnjega razvika čakajo. In to prešičjo bolezen imenujemo i kre, pšeno, šenke ali stroge. Ako človek tako meso, ktero od prešiča na ikrah bolenega pride, povžije, se ve da če meso ni popolnem do dobra prekuhanó, tako se mu v želodcu zopet iz prešičjih iker napravi dolgočlenkasta trakulja. Dokler je prešič živ, se ta bolezen le težko da spoznati in z gotovostjo dokazati. Vendar so nekatere prikazni, iz katerih se da na to bolezen sklepati. Take prikazni so težka sapa, zabruhnjen vrat, rodo, bripavo kraljenje, lenoba v gibanju in neka slabost v zadnjem delu telesa. Vse to pa so tudi prikazni, ki se tudi pri zdravem in že močno pitnem prešiču najti dajo.

Nekoliko zanesljive gotovosti podajajo dobrane, okrogle gumpice, ki se na notrajni koži trepavnic nahajajo, ali pa tudi na spodnji koži na jeziku. Vendar pa so dostikrat prešiči tudi ikrasti, da si tudi takih gumpic na imenovanih mestih ni najti. Do gotovega prepričanja se le pride, ko se žival zakolje in meso pregleda. Pri takem prešiču se v raznih mesnih delih že poprej popisani belkosti včasih ko grah debeli okrogli mešički nahajajo. Tako meso bi se, kakor to tudi postava velevala, nikdar ne smelo zavživati. Sploh je pri svinjskem mesu posebno pri kupljenem na trgu velike opaznosti treba. Spominjam se še zdaj in gabi se mi, kako mi je bila svinjska pečenka prek in prek z ikrami preprežena na mizo postavljena, ki je bila dan poprej na trgu od špeharja za drage denarje kupljena. Razumeva se, da smo morali tisti dan brez pečenke opraviti. Neki vrečnik pripoveduje, da je prav mlademu otroku, ki je bilo že zelo oslabele in ktere ga je že več vračnikov brezuspešno zdravilo, 8 metrov dolgo trakuljo izgnal. Leta dni je revše potrebovalo, da je zopet okrevale in do moči prišlo. Koliko zdravih redivnih sokov je ta pošast detetu popila! Pa pregnani trekulji je otrok vedno zdrav ostal. Toraj pozor pri svinjetini!

Štajersko perutninsko društvo daje proti nekaterim posebnim pogojem žlahtne peteline kmetiskim posestnikom, da bi svoje perutninsko ali kokoške pleme razumno požlabtnili. Ker pa vsakšno pleme ne sodi za vsak okraj, zato je društvo celo

Štajersko razdelilo na 3 dele in za vsakšni del posebnega plemena peteline odkazalo kot najboljše. Za 1. del t. j. za planinske okraje gornje in srednje štajerske peteline žlahtnega Brahma-plemena; za 2. del t. j. za okraje: srednje štajerske pa tudi za Ivnik, Arvež, Lipnico, Čmurek, Radgono, sv. Lenart, Ljutomer, Ormož in Ptuj peteline žlahtnega Dorking-plemena in za 3. del t. j. za okraje Mahrenberg, Slov. Gradec, Maribor, Slov. Bistrico, Konjice, Šoštanj, Gornjigrad, Celje, Vransko, Laško, Rogatec, Šmarje, Kozje, Sevnico in Brežice peteline žlahtnega Houdan-plemena. Do 15. oktobra t. l. je se treba oglasiti pri Steiermärkischer Geflügelzuchtverein in Graz.

Zavoljo trtne uši na Italjanskem ne smejo Italijani grozdja izvažati; l. 1880 so ga prodali k nam 39.000 meterskih centov.

Vsled goveje kuge pri Dunaji so ondi uže čez 700 glav živine pobili.

Dopisi.

Iz ljutomerskega okraja. (Bratev — letina — obešenec). Ker nam je letošnja bratva ali trgavev tako rekoč pred durmi, vprašal bi nas tujec, kako se kaj nadejamo o letošnji bratvi. V obče trdim, do se kvaliteta ne bo z lanščino merila, a kvantitativno pak zna prednost imeti. Vzrokov je temu mnogo. Akoravno je letošnja poletna nenavadna afrikanska vročina (okolo 30—32° R. v senci) v obče zaostalo rast i razvoj trte močno pospešila, (cvetelo lani je od 8. junija do 3. julija vsled neugodnega vremena nenavadno dolgo, letos od 22. jun. do 2. jul., mecalo je lani 17. avgusta letos 22. avg.) Zmecalo se je letos samo za kakih 4 ali 5 dni kasneje od lani, a vendar bi vkljub temu, pri lepem solnčnem vremenu popolnem popravilo, ker ravno elementarne razmere po meh-koti grozdja so izvanredno tehtne, ker se namreč o tem času kislina od dne do dne zmanjšava i na njeno mesto pak sladkor, ki je glavna snov vina, nastopa. Ali žali Bog brez male izjeme traja ravno nasprotno. Oblačni dnevi i mrzli se menjajo z dežnimi, i vsled tega je temperatura tudi znatno padla, 6—7° R. srednje toplote na dan. Sem in tam grozdiči močno gnjijejo. Tudi druga elementarna nima nas ni mogla opustiti, namreč toča; prišla je kakor znano 28. avgusta spremljana s pravim orkanom od juga in nam najlepše lege poklestila. Zadnji čas je tudi od severja dvakratnja toča nekoliko ljutomerskih vrhov zadela, bolje pak baje Medjimurje i naše brate Hrvate. Minuli mesec je bila dvakrat slana, toda brez škode, ker je ajda večidelj uže dozorela. S poljskimi pridelki smo obče zadovoljni, tudi sadja bilo je nekaj. Slive plačuejo 10—12 fl. polovnjak, jabelke tudi tako. Sploh bi pa štel letošnje leto med srednje letine. — Tisti nesrečnež, ki se je nedavno v Krapji obesil, ni vseskozi hvalevredno živel pa od mrtvih je bolje molčati, če ni kaj prida povedati!